

FEIZHA
BREIZ

Feiz ha Breiz

Kelaouenn vizeiek gant skeudennou
Renet gant an Aotrou PERROT

Koumananchou diouz ar bloaz :	Embannon d'ouz ar bloaz :
Breiz . . . . . 13 lur	1/4 pajenn 150 lur
Fran. ha broiou stag outi. 15 lur	1/2 pajenn 275 lur
Evid ar e zo re diavéz bro 20 lur	3/4 pajenn 300 lur
	1 pajenn 500 lur

Pa gemerer da nebeuta pemp Feiz ha Breiz diouz ar bloaz, pep
niverenn a deu da 10 lur hepken

Taolit evez :

Evit ma vezo esoc'h euna pep tra, da **Scrignac hepken**
eo e tleer kas, hiviziken, kement tra a zell ouz *Feiz ha Breiz* :
skr. dou. embannou, koumananchou ha paeamanchoù.

Kemennadurez d'hor c'houmananterien. - War
golo an daouzekvet *Feiz ha Breiz* a en em gavo gant hor c'houman-
anterien, o fedimp, da baea, o unan, o c'houmanant raktal, da :
M. le Directeur de FEIZ HA BREIZ, Scrignac (Finistère),
C. C. 21 802 Rennes, ha neuze n'o devezo nemed 15 gwenneg vizou
evit degas o arc'hant, e lec'h eur skoed. ma rankfemp karga ar
post da vont d'her goulenn beteg an ti.

Pemzek deiz goude ar gemennadurez-ze, ma ne vez deuet netra
d'eomp, e kasimp eur baperenn all d'hol lennerien d'o fedi da baea
kenta ma c'hellint. Ne gargimp ket ken ar post da vont da c'houllenn
arc'hant ar c'houmananchou beteg an ti, rak re vizus eo evit hol
lennerien.

TAOLENN AR MIZ

Skoulm an tri hent	139
Ar Gwennilied	143
Al lidou sakr	145
Bleunven ar C'halvar	150
Daou vreur e oant	154
Marvailhou koz Menez-Are	157
Yvonig	162
Perig hag Azilis	164
Kroaz a enor eul Leanez vreizad	167
Brouderez	172
Keleier ar miz	174
Leoriou nevez	179
Lanig	182
Divinadennoù	183

71^{vet} BLOAVEZ -- Nⁿⁿ 4

MIZ EBREL 1935

FEIZ HA BREIZ

SKOULM

- an tri hent -

Apparuit primo *Marie Magdalene*.
En em ziskouez a eure da genta da
Vari Madalen.

S. Marc XIII^{vet} Pennad

DA Zul Fask, kercent ha goulou-deiz, Hor Zalver, mare
tri dervez kentoc'h, a zavas eus e vez, leun a vu-
hez hag a en em ziskouezas da Vari Madalen.

Nag a garantez a ranke beza e kalon c'hoar Martha ha
Lazar, evit ma vije et Jezuz-Krist d'en em ziskouez d'ez, da
dal m'en devoa trec'het e holl enebourien, ha na pebez
kurunenn skedus hag a lintro da viken a ra ar geriou
aviel-se, « apparuit primo *Marie Magdalene* », war benn
Mari Madalen.

Ar Vadalen oa ar bec'herez vras n'he devoa netra d'he
bruda nemet he fec'hed ; eur bec'herez oa hag a oa ana-
vezet dre bevar c'horn-kêr ha netra ken ; kouezet e oa
izela ma c'heller koueza e pums an hudurnez ha Jezuz a
zellas outi : ar bec'herez gand ar sell-ze a ziskennas e
goueled he c'halon hag evel ma n'he devoa ket bet a
aoun betek neuze o kerzet war hent ar pec'hed n'he devoe
ket a aoun, ken nebeud, evit kerzet goudeze, da heul ar
Mestr, war hent ar goaz.

E ti Zimon al Lor edo Jezuz o koania, Mari a zigouez; ne lavar ger, met eur mor a zaelou a skuilh war dreid Hor Zalver ha goude e sec'h an treid benniget-se gant he bleo.

Dere'hent ar zul Bleuniou e kemeras eur podad louzou e'houez vat hag her skuilhas war dreid ha war benn an Aotrou.

Daelou a c'hlae'har d'ar pec'hejou evelse ne oant ket bet gwelet c'hoaz o koueza war dreid eun den ha bleo hir kaer eur vaouez ne oant ket bet fuilhet biskoaz, ken ne-b'ud, war dreid eun den d'o sec'ha, ha setu perak an Avielar a lavar diwar he fenn : « Ar Vari-ze eo an hini a fuilhas c'houez vat war an Aotrou hag a zec'has e dreid gant he bleo ! »

Na pebez geriou hag o koueza eus genou piou a zo bet lavaret diwarbenn ar vaouez-se :

« — Eleiz a bec'hejou a vezo pardonet d'ezi dre m'he deus karet kals. »

« — Mari he deus dibabet al lodenn wella ha ne vezo ket lammet diganti. »

« — E kement lec'h ma vezo prezeget an Aviel e vezo hano eus ar pezh kaer ema o paouez ober ! »

Nak a garantez a ranke beza e kalon Mari Madalen evit an'en divije Hor Zalver lavaret ar c'homzou-ze diwar he fenn, hag en em ziskouezet d'ezi, da ganta, e tal e vez, da c'houlou-deiz ar Zul-Fask.

P'edo war e groaz, dilezet gand an holl ,pa n'en devoa harp ebet ken, nak eus tu an nenv, nak eus tu an douar, nemed en e c'houllou, e klevas gouelvan ar bec'herez, troet e santez, a oa en he sav, e tal ar groaz, e-kichen Mari, e vamm, ha Yann, an diskib muia karet.

Goude kement all a garantez, n'eo ket souez e vije bet karet d'he zro, gand an Aotrou Doue evel ma 'z eo bet.

Hent ar pec'hed a zo ledan; diniver eo an dud a gerz warnan; hent ar groaz a zo enk ha striz, bihan ar re hea heuilh, met ar re her c'hemer a en em gav gantan war hent ar baradoz.

Mari-Madalen

(Klara MAYR, an hini a ra Mari-Madalen, e Pasion vrudet Oberammergau (Allemagne) - Foto F. Bauer - Munich)

N'ever an dud ne bec'hont ket oc'h ober o zreuz war an douar-man a zo bihan evel ar veradenn zour a-gouez eus an nenv hag a vez kuzet gant deliou ar bleun; n'ever an dud a bec'h a zo bras, evel ar mor a ra an dro d'an douar, hag evel an trêz a c'holo hon aochou.

Ra duio ar bec'herien enno o-unan, gand an amzer-Fask; ra stouint gant keuz d'o amzer dremenet e-harz treid Hor Zalver ha ra glevint ar Mestr, eur wech ma vezint digouezet a-nevez, war hent ar baradoz, ouz o gervel, dre o ano evel ma c'halvas Mari Madalen : seul-vui ee'h en em gar an dud ha seul nebeutoc'h a c'heriou a gemeront da lavaret o c'harantez an eil d'egile.

Y.-V. P.

Grit ho Pask !

Grit holl ho Pask !

Grit mat ho Pask !

N'eus nemed eun Doue ! ma n'hen lakan ket a-du ganen, penaoz e vezin-me salvet ?

N'em eus nemed eun ene ! m'her c'hollan, petra deuin da veza ?

Ar pec'hed kenta ? a c'hellfe beza an diveza ha ma ti-gouez kement-se ganen, emañ daonet.

Ha goude ? Goude eo red mervel, aze n'eus ket da lavaret nann !

*(Skrid a gaver war dor manati
Sant-Fransez e Fiesol).*

Pa lakan va buhez a-vreman kenver ha kenver gand ar vuhez a renen pa oan paotr yaouank n'oun ket gouest da jom h'p youc'hal : « Na peger paour e oan neuze, na peger paour e oan dreist-holl da zul, pa dremenen an dervez-se heb oferenn ! »

(Dom Willibrord Verkade).

Ar gristenien lezirek ne raint ket o fask, er miz-man, a c'helle youc'hal ivez : « Na peger paour, na peger paour eo va ene, pa n'em eus ket lakat evel ar gristenien vat all buhez Doue da vleunia ennan endra m'edo pep tra o vleunia en dro d'in ! »

Ar gwennilied

DEUIT int davedomp, endro, adarre, al laboused feal-se ha ganto eo deuet hekleo an nevez-amzer.

Kaera amzer ar bloaz eo an nevez amzer; pep tra, en dro d'eomp a glask hol laouennaat; an deliou, er gwez, e kuz al laboused o neiziu enno; ar bleunv, er plant, eun dudi d'al lagad; an ed o c'hlasvezi, er parkeier, hag o rei d'ezo liou ar prajeier; pep tra a venn hol lakat da ankou-nac'haat hon eus bet riou epad ar goanv.

Ar c'hoziad, bet e kichen an tan, epad pell amzer, o tont er mêz da domma e izili ouz heol an Aotrou Doue, hag o sevel e zaoulagad etrezek an nenv, a zo eurus o welle ar gwennilied o c'hournijal a-uz d'e benn : « O! emezan, deuet int en dro ha ganto eo deuet an nevez amzer ! »

Hag ar c'hlanvour kêz, dalc'het en e wele, pe, en e gambr, gand ar c'hlenved, pa wel ar gwennilied o tremen dre an oabl, ne c'hell ket mirout d'en em laouennaat ha da gaout fizians da barea : « An amzer a zo klouareet, emezan; mont a c'hellin er mêz d'ober eur bale ha da grenfaat va izili ! »

Hag ar c'hrouadur bihan, ruz ha teo, e zaouarnigou gand ar goanv, e vamm pa ziskouezo d'ezan al labous-se,

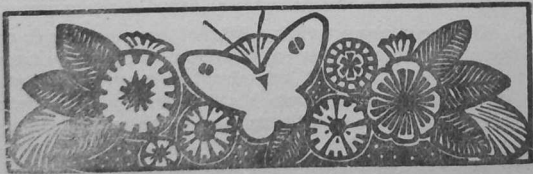
gwenn e vruched, du e vantell, hag e lost treset, evel eur fore'h, a lavaro d'ezan : « Sell, va mabig, ne weles ket ar gwenniled o nijal aze; breman e vezo tommoc'h an heol, ha dizale e c'hellimp mont da gutuilh bleuniou, rak ar goanv a zo o vont kuit. »

Pa brederiomp war buhez al loened koant-se n'omp ket evit mirout da zonzal e furnez an Aotrou Doue en deus o c'hrouet hag a zo chomet ar skleur anezi en o empenn.

D'ar vro m'int ket ganet enni ha m'o deus rankeñ tec'hed diouti, — dre ma n'oant ket evit herzel ouz he ye-nienn, — eo e tizroont adarre, goude o zro en Afrik, dal ma welont an amzer o klouaraat ha ne vezont ket nec'hed evit kaout an doenn m'oa kuzet enni an neiz grêt evito gand o zud. O ! kaera skouer a fealded hag a garantez evid o bro.

Breizad, va c'henvroad paour, hag a rank tec'hed eus da vro evit mont d'ar broiou kre'h, war kre'h da vara, kemer skouer war ar gwenniled ha distro, eveldo, kenta ma c'helli, warzu bro da gavell : emma da gêr wirion, da c'hortoz mont d'an hini a aoz evidout Hor Zalver Jezuz-Krist, e baradoz dudius an Dreinded.

M. S. SANE.

AL LIDOU SAKR

AN AOTER

I

PETRA EO AN AOTER ?

RALONENN an iliz eo an aoter; an iliz a zo savet evit goudori an aoter; en dro d'an aoter eo ec'h en em vod ar veleien hag ar gristenien. An aoter vras a dle beza gwelet eus pevar c'horn an iliz hag an aoteriou bihan, pa vez anezo, a dle beza danguzet.

Aoter an oferenn-bred eo ar pezh a dle beza gwet, dreist pep tra, en eun iliz. An aoter, — eus ar ger latin « altare », da lavaret eo « tra uhel », — a zo eun daol, hag a dle beza dibradet seul vuoc'h diouz an douar, ma 'z eo brasoc'h an iliz, evit ma c'hellio an holl gwelet mat ar pezh a dremen warni.

Abaoe ma 'z eus anezan, an den p'en deus bet c'hoant da ginnig eun dra bennak da Zoue, en deus kemeret e brof diwar an douar, e zavet war balv e zourn, hag e laket war eun uhelenn, evit ma teuje Doue d'e welet gwelloc'h a-ze ha da gemeret truez ouz an hini her c'hinnige d'ezan : an aoter eo taol ar sakrifis.

II

STUMM AN AOTER

Hor Zalver, pa zavas sakramant meulet ra vezo an Aoter, a oferennas ouz taol e goan ziweza; en oferenn, ar beleg a zebr hag a ev korf ha gwad Mab Doue; kemeret a ra eur pred; an oferenn a dle beza eta lavaret ouz eun daol; an aoter a dle kaout stumm eun daol ha dreist-holl an aoter e vez kanet outi an oferenn-bred a dle kaout ar stumm-se.

En amzer goz, ne veze gwelet war an aoter, nemed ar bara hag ar gwin; taolenn ebet, kroaz ebet, goulouenn

Ar goan ziweza

Photo tennet eus ar film amerikan
« Roue ar Rouaned »

ebet ! Goulou a veze en dro d'an aoter, met ne veze hini ebet war an aoter.

War eun daolenn grêt en IXe kantved, e iliz dindan zouar Sant-Klemant, e tiskouezer sant Klemant oc'h oferenna ouz eun aoter a zo warni eun doubier ha, war an doubier-se, eul leor-oferenn, met n'eus na kroaz, na goulouenn ebet war an aoter.

Breman, koulskoude, alies a-walc'h, war an aoter vras, e vez eur pres, pe eun armel vihan hanvet tabernakl, da lavaret eo telt ha diri e laker warno ar c'hantoloriou; en tabernakl-se e virer ar zakramant meulet ra vezo.

Epad pemzek kant vloaz kenta an Iliz ne veze ket gwelet a bresou nag a ziri evelse, war an aoteriou; epad an tri c'hant vloaz kenta ar veleien ha zoken ar gristenien a c'helle mirout ar zakramant meulet ra vezo, en o ziez;

diwezatoc'h hen dalc'hed er sakreteri; adalek an XIIe kantved, en ilizou meur, her miret en eur goulm ar c'hant a weled o tistribilha a-uz an aoter vras; er XVIe kantved hepken eo e teuas ar c'hiz da staga a-varo tabernaaklou ha diri ouz an aoteriou; ar c'hiz nevez-se a lakeas an aoter da goll tamm ha tamm he stumm taol hag, a pezh a zo gwasoc'h, an oferenner e lec'h oferenna troet ouz ar bobl evel m'eo dleet, a voe red d'ezan, — ma n'en devoa ket a c'hoant da veza kuzet gand an tabernakl, — d'ont en tu all d'an aoter ha da oferenna troet e gein d'ar bobl.

Red eo miret ar zakramant meulet ra vezo, en iliz, sur a-walc'h, met n'eo ket red e vefe, e pep iliz, an aoter vras aoter ar zakramant. An aoter e virer ar zakramant warni hepken a dle kaout eun tabernakl. An aoteriou bras e ilizou kaera Roue hag e meur a iliz en hor bro ne vez tabernakl ebet warno : aoteriou int hag a vir ar stumm taol m'eo dleet miret d'an holl aoteriou, dreist-holl d'an aoteriou hag e kaner an oferenn-bred outo.

E iliz ar Folgoat, e kichenik Lesneven, emma kaera aoteriou a oufed gwelet e Breiz-Izel; e mein Kersanton int bet grêt, breman ez eus pemp kant vloaz; aoteriou hir int ha kizellet flour.

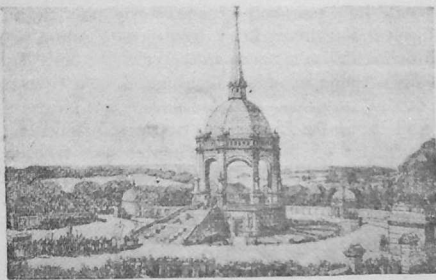
Demdost da Folgoat, e Sant-Yann Balanan, e parrez Plouvian, emma hirra maen-aoter a oufed gwelet, m'oar vat, er bed kristen; gwsa pezh a zo, kouezet pe ziskaret eo diwar e chichen ha breman emma o vresa dindan treid an dud. Eun dra vat e vije, war va meno, e lakat a-nevez el labour hag en enor.

Kaera aoter nevez a zo e Breiz eo an hini a zo savet e Keranna, e chapel diavêz soudarded ha martoloded ar brezel 1914-1918; an aoter-se, e mein ar vro, flouret ker flour hag ar marbr, a zo eun daol hag eun daol hepken : ar stumm koz, ar stumm vat.

III

LEC'H AN AOTER

E lec'h beza stok ouz moger penn uhela an iliz, evel ma vez gwelet e lec'hiennou, an aoter vras a dlefe beza, evel

Chapel brezelouriën Breiz e Keranna

gwechall, en hanter 'n hent etre ar voger d'an nec'h-se hag an daol-Fask; en doare-ze an oferenner hag e zervicherien a vije en eun tu d'an daol hag ar gristenien en tu all.

An oferenner, epad pemzek kant vloaz kenta an Iliz, a oferenne atao troet warzu ar gristenien ha nann evel breman, troet e gein d'ezo.

Ar Pab pa vez oc'h oferenna a lavar atao an oferenn troet warzu ar bobl; arc'heskob Paris, breman, ar c'hardinal Verdier, d'ar goueliou bras, da Nedeleg ha da Bask, a ra kement all; e Chartr, gant hor c'henvroad, an Aotrou Harscoet, hag e meur a iliz all, e weler, tamm ha tamm, ar c'hiz koz-se, — ar c'hiz vat, — o tont adarre en dro.

Kaeroc'h eo eun daol pa vez tud outi diouz an daou du eget pa ne vez nemet diouz eun tu; evid an aoter, taol vras ar gristenien, eo henvel ha kaera ma vez eo ivez pa vez tud harp en harp oc'h ober an dro d'ezi, hep kador c'houllo ebet !

IV

DANVEZ AN AOTER

An aoteriou a c'hell beza e koat, pe e mein, pe e metal; epad tri c'hant vloaz kenta an iliz e vezent peurliesañ e

koat, rak ar veleien, a ranke lavaret an oferenn, alies a-walc'h e tiez ar gristenien, ha na petra 'ta, war an taoliou koat a gavent en tiez-se.

N'eus mui, dre ar bed-holl, nemed eun aoter goet, me lavar eun aoter koat hepken hag e c'hellfed oferenna warni hag eo hini ar Pab, e Sant-Yann Lafran, e Rom.

An aoteriou a c'hell atao beza e koat pe e mein pe e metal, met ne vez kensakret nemed an aoteriou mein hag an aoteriou n'emaint ket e mein a rank kaout en o c'hreiz eur maen, bras a-walc'h evit dougen ar c'halur hag an osti, bet kensakret gand an Aotrou 'n Eskob hag a zo relegou merz-rien en eur bez bihan toullet ennan. War bep maen-aoter e vez kizellet pemp kroaz vihan, unan e pep korn hag ar bempet e kreiz, en enor da bemp gouli Hor Zalver.

V

GWISKAMANT AN AOTER

War an aoter e tle beza teir doubier lien bet benniget gand an Aotrou 'n Eskob, pe gand eur beleg bennak all, en e lec'h; war an aoter e tle beza eur groaz evit diskleria d'an holl e teu sakrifis an oferenn da nevez sakrifis ar groaz.

Diou c'houlouenn a dle beza ivez enaouet d'an oferenn hep kan, c'houec'h d'an oferenn war gan ha seiz pa vez an oferenner eun eskob.

Ar goulou-se, hag a dle beza e koar ar gwenan ha nann e soa, a gomz d'eomp eus gwerc'hded Hor Zalver Jezuz-Krist, sklerijenn ar bed.

Ar pezh a laker en dro d'eun aoter a dle he c'haeraat ha nann he c'huzat; arabad eo eta ober eus an aoter eul lastez listrier e laker warnan a bep seurt priachou, paperachou ha braoigou; an aoter a dle chom ar pezh ma oa pa oferennas Hor Zalver evid ar wech kenta outi, er gamp-lid, da lavaret eo eur gwir daol.

Y.-V. PÉRROT.

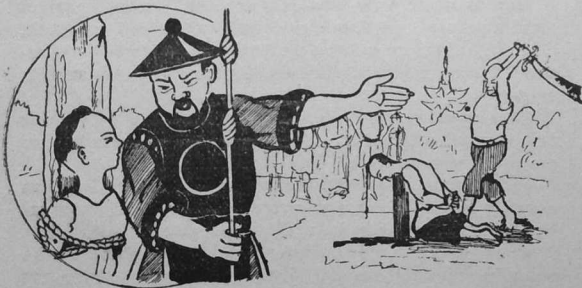
BLEUNVEN AR C'HALVAR

WAR-DRO 1900, e Bro-Sina (Chine), ez eus bet graet eur brezel kriz d'ar Gristenien, gant eur vandenn dispac'herien hanvet « Boxeurs ».

Kalz misionerien, hag eleiz a gristenien a voe merzeriet hep truez gant an dud digalon-se.

Brudet e chomo, dreist-holl, merzerenti eur paotrig eiz vloaz, Thsa-Ho e hano. Skrija 'ra eun den o lenn maro ar bugel-se, hanvet abaoue : « Bleunvenn ar C'halvar ».

Holl gristenien ar vro a oa barn't d'ar maro.

« Bleunvenn ar C'halvar », stag ouz eur peul, a wel o vervel dirazan, dindan kleze ar bourreo, e dad hag e vamm, e vreudeur hag e c'hoarezed, eiz anezo, holl kosoc'h egetan.

« — Gwelet a rez, paotrig, petra c'hounezet o kredi relijion Jezuz-Krist!... C'hoant ac'h eus da zavetei da vuhez? eme eur zoudard.

— Petra 'c'houlennit diganin evit-se?

.. Nebeudig a dra : Nac'h da Zoue, ha kinnig ezans d'hon doue Boudha du-hont en templ, dirak e skeudenn.
— Va c'hasit neuze d'an templ. »

An hoil a gred ez a Thsa-Ho, da nac'h e Zoue evit adori Boudha. Leun a lore'h ar zoudarded a zoug ar bugel betek tron an doue faoz, Eno e lakont d'ezan etre e zaouarn eur vazig ezans, da zeve dirak ar skeudenn diaoulek.

A bep tu d'ezan, eleiz a zoudarded, ganto goafiou hir, ruziet gand gwad kristen a zell outan gant evez-bras.

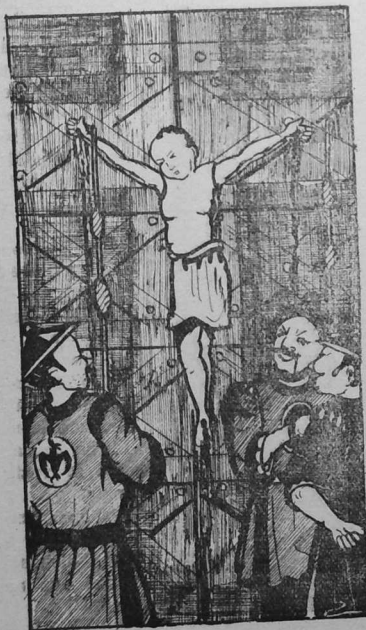
Met Bleunvenn ar C'halvar, ken sioulik ha tra, a stlap ar vazig ezans gant herr ouz penn Boudha, hag a lavar dispont o trei ouz ar baganed :

« — Me, adori eun doue, en deus daoulagad ne welont ket, diskouarn ne glevont, divesker ne gerzont ket ? Me, adori eun doue, n'eo nemet pri, e-lec'h an Doue Holl-C'halloudek, Krouer pep tra ! Nann, biken ! biken ! kentoc'h mervel ! Me fell d'in mont gant tad ha mamm d'ar Baradoz. »

An templ a dregernas gant kounnar ar zoudarded. Evel ma lamm ar bleiz war an oanig, lammat a reont war ar c'hristen bihan.

Sammet eo evel eur blou-zenn, ha stlapet eus an templ evel eur Judas.

— D'ar Baradoz e c'houlennez mont ? Bez dinec'h mont a ri !

Bleunvenn ar C'halvar, barnet raktal d'ar maro, a zo staget e kroaz ouz dor an templ, e zaouarn hag e dreid, treuzet gant tachout hir evel gwechall Jezuz. Eun druez eo da welout o tiwaska poaniou ken skrijus. A veradou stank-

stank, e red ar gwad eus gouliou euzus e izili tener.

E-kreiz ken bras poaniou, ar merzer bihan a bed evel eun el, e zaoulagad troet ouz an Nenv.

E vuzellou, warno liou ar maro, a zigor, ha gant eur vouez o krena dindan nerz ar boan, e kas d'an Nenv ar bedennig-man :

« — Pardon evito, va Doue ! pardon ! »

Abaoue eun heur, eun heur anter, diw heur eman ar paourkêz bihan o tiwaska poaniou skrijus. Ruziet eo an nor gant e wad, ha war an douar dindanni, e weler poulladou ruz. E izili dizec'het, a zev evel an tan.

« — Va Doue, sec'hed am eus ! Sec'hed am eus ! »

Eur galon dener a glask rei d'ezan da eva, buan avat e rank kila, dirak goafiou lemm ar zoudarded dizakret.

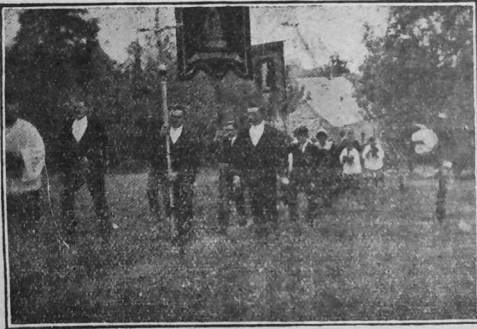
Hag e varvas, An heol a verke teir heur.

Setu penaoz eo nijet d'an Nenv digailhar
Ar bugel a hanvomp, Bleunvenn ar C'halvar.

Tsa-Ho benniget, n'ez poa nemet eiz vloaz, hag e skuilhes da wad evit Jezuz. Mar plij, eus barr an Nenv, taol eur zell madelezus war lennerien ha lennerezed yaouank « Feiz ha Breiz ». Gra anezo holl, kristenien kalonek ha dispont, ken start en o feiz, hag an dero kalet a weler war gleuziou parkeier o bro.

FILHOR SANT ERWAN.

GÉRIOU DIAES : Dispac'herien : des révolutionnaires ; merzeriet : martyrisé ; nac'h da Zoue : renie ton Dieu ; goafiou : des lances ; an oanig : l'agneau ; izili : des membres ; digailhar : pur ; eus barr an Nenv : du haut du ciel.

(Photo « Feiz ha Breiz »)

DAOU VREUR E OANT...

DAOU vreur e oant d'ar mare-ze, o skoazella o zad, je tiegez Kerdrant, daou baotr, a bemp hag a zeiz vloaz war-n-ugent : Yvon hag Herve, paotred nerzus ha seven, ma 'z oa, ampart d'al labour, atao diskuiz, koulz lavaret, hag a boanie, ma 'z oa eun dudi!... Piou, er barrez n'en doa ket o gwelet o daou e parkeier an atant, gand o diou gazeg sentus : Ar Yell hag ar Rouanez, gwech krog e pogennou an alar, gwech o trei ar « braban » e penn an irvi, Piou 'ta n'en doa ket o gwelet gand ar bannielou hras, da zeiz pardon Santez Anna, ken kran o daou gant gwiskamant ar vro!... Ha, pemp bloaz 'zo, pa oa aet dre ar barrez ar c'helou edo an Herve o vont da zimezi, an holl a lavare : « Setu aze daou zen hag e vezo c'houek d'ezo beva! An eirusted a gerzo war o rou-

daou. Mab Kerdrant a zo eur paotr a zoare, gwall labourer hag ijinus. Mona ar Gerven, a dra-zur a zo graet dioutan... » Hag, e gwir, an daou bried a veve eurus, ha Paol Gerdrant, an tad, a dremene breman dianken, e gozni, e korn an tan en ti koz karantezus !

En dervez-ze, Yvon a oa deuet du-man d'hor zikour da chareat taoualc'h, Poaniet start hon doa, a-hed an deiz, ha gras e kavemp en em voda en dro d'an daol, da goan. Thel lavar d'eoec'h, ar yod kerc'h a ziskenne hag al lèz r bod a gave brao bras an hent da vont d'e gaout. Laouen e oa bet koan hag ar aok sevel diouz taol, sonj mat am eus c'hoaz, hon tad, gand eur mouse'hoarz dispar, en doa lava et d'eomp : « A! ya, paotred yaouank, bevot ar Gouelated! Dale'hit da zouar Breiz, karit buez ar C'houari Me lavar ez eo sante! » Hag e selle ouzomp; n'em oa ket gwelet alies kement a vuhez en o zaoulagad.

An Yvon, koulskoude, a oa travalet e benn hag abenn nebeud, e lavare d'eomp, ez oa graet e zonj gantan da vont war-zu Paris, da gusk fred... « C'hoant mont da Aotrou?... » e oa an tad d'ezan!...

Araok eur miz, siarnet ouz ar wetur, ar Rouanez a gerze founnus, kustum ma 'z oa da gas bep sul he mistri beteg iliz Doue, hag en leiz all zoken, he doa bet kaset di da vadezi, Gwennolaj, merc'h Herve. Yvon a oa bet dibabet da baeron... met, hirio, siouaz! mont a rae warzu Paris... Ar c'himiad a oa bet laouen : « Aour a zastumin gand ar ras'eli » a zonje... « Me he ranto eurus ha pinvidik », e nezan d'e dud!... Siouaz!...

Labour en doe kavet war an hent-houarn en dro d'ar gêr vras... nicher dreut, nebeud a voued, rann-galon ha keuz e leiz... Taget gand an droug-skevent, daou vloaz de c'houde e tistroe da Vreiz, da gounta d'e genvez garventez ar vuhez a danver pell diouz ar vro. Dis-trei a rae da vervel!...

Lennerien vat, n'em eus disket seurt nevez ebet d'eoc'h. Traou koz, holl. Darvoudou hag a zo bet en emgavet a bell 'zo, hag en em gav alies c'hoaz, re alies siouaz ! koulz lavaret bemdez ! Planedenn eur Breizad paour-planedenn meur a hini all, henvel outan, nemet n'o deus ket, kalz anezo, nerz kalon a-walc'h da zistrei ! Met, eun dra a zo red d'in c'hoaz da lavarout d'eoc'h, rag evidoc'h koulz hag evidoun en deus komzet ar mab foran, war e dremenvan, eun dervez m'en doa diwasket poaniou spoutus, ha ma oa sklêr hag anat, edo war dreujou ar vuhez all. D'eomp e lavare, gand eur vouez glac'harus meurbed : « O mignoned, na rit morse eveloun ! Karit buhez ar c'houer, pegen kalet ma c'hell beza, derveziou a zo, ha toutit da Zoue n'he dilezoc'h biken, nemet ho kervel a rafe e-unan e lec'h all. . . . Karit ho touar a greiz ho kalon ! Ha da gement hini en em gavo ganeoc'h, war hent ar vuhez, c'hoant d'ezan da vont da glask eürusted ha pinvidigez el lec'h n'o c'haver ket, diskleriit dinec'h hag uhel va flanedenn reuzeudik. . . » Grêt eo ar gefridi.

Hag e teuas en dro em spered, poz diweza eur ganaouenn am oa bet klevet va zad koz o kana, dek vloaz bennak a c'hell beza, da goan ar peur-zourn :

« Da bep evnig, mignoned keiz
Doue en deus roet eun neiz
Bevomp, karomp, marvomp e Breiz ! »

TURZUNEL BREIZ, OMI.

Marvailhou
Koz
Menez-Are
■
Yannig
ar
C'hoat Bras

(KENDALC'H)

HA mevelien Kervoell ha diskenn raktal betek ti Yannik da lavaret d'ezan mont da gaout an Aotrou :

— Petra, Yannik, eme Aotrou Kervoell, te a oa bet aman o laerez eur gachenn dec'h da noz ?

— N'hen nac'han ket, Aotrou kêz ; ret mat e oa ; n'hon devoa tamm da zebri.

— Mat, Yannik, kleo breman, ganen : ma ne laerez ket va marc'h d'in, en noz a zeu, ha va daou vevel ouz e ziouall, n'eus nemed ar maro evidout !

En noz warlerc'h, Yannik, na petra 'ta, a bignas adarre da Gervoell ; an daou vevel a oa er c'hraou, unan anezo war gorre ar marc'h hag egile, e toull an nor, o tiouall.

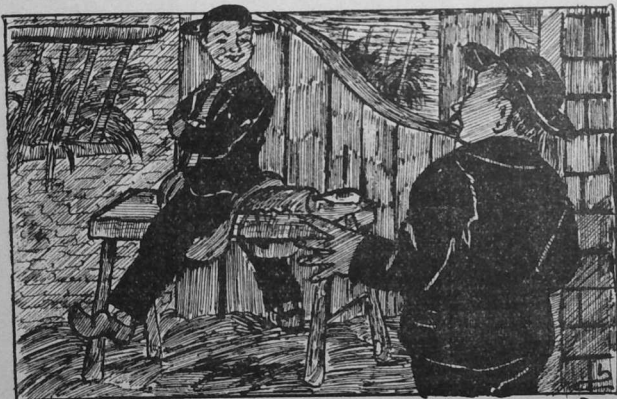
E mare ar patatezou e oad :

« E Kervagiou, du-ze, eme ar mestr-mevel, a oa war ar marc'h, ez eus eun nozvez vras ; n'eo 'ket dâ d'eomp ehom aman hon daou ; kerz da welet ha m'ema da vestrez eno, chqm, ha m'ema va hini, deus d'ar gêr ha me yelo ! »

Eur pennadig goude ma oa ét ar mevel da Gervagüon, Yannik, hag en devoa klevet an diviz, a deuas e toull an nor hag a lavaras :

« Kleo 'ta, da vestrez-te a zo eno ha va hini n'ema ket, kerz d'he gwelet ! »

Ha Yannik war gorre ar marc'h. Pa oa ét an eil mevel kuit, Yannik a lakeas dibr ar marc'h war eur vrae a oa dre eno, a dao d'ar gêr gand e loen.

P'en em gavas an daou vevel en dro e santjont an dibr a oa war c'horre ar vrae hag e kredjont edo ivez ar marc'h dindan; da c'houlou-deiz, p'en em gavas an Aotrou dan ober e dro e youc'has : « Chomet eo ar marc'h ? »

« — Ya ! Ya ! (me ar mestr-mével, chomet eo ha me a zo war e c'horre. »

Pa zigoras an Aotrou dor ar c'hraou e pennfollas : « War eur marc'h emañ, ya, dâ, leue zo 'c'hanout; war eur marc'h koat emañ, da vihanan; Yannik a zo bet aze adarre ha n'ho peus gouezet doare ! It da lavaret d'ezan dont aman dioc'htu ! »

P'en em gavas Yannik, an Aotrou a lavaras d'ezan :

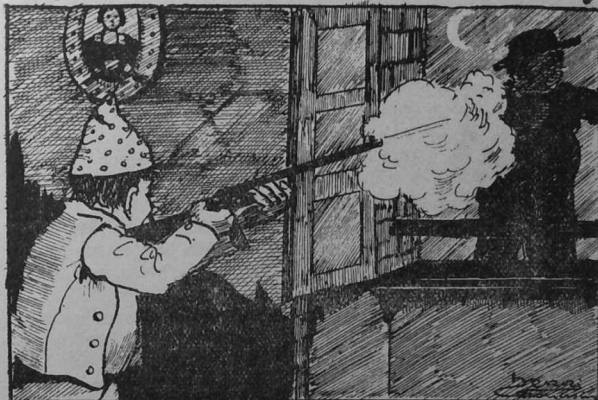
« — Perak ez peus laeret va marc'h ? »

« — Red mat e oa d'in hen ober pe ne oa nemed ar maro evidoun ! »

« — Mat, en noz a zeu, ma ne laerez ket al linsel a vezo dindannomp emañ grêt ganez, sur a-walc'h ! »

P'en em gavas er gêr, Yannik a reas eur paotr plouz; her gwiska a eure ha war e benn e lakeas eun tok hag eun troad forc'h en e ziadrenv.

E keit-se, Aotrou Kervoell a gempenne ivez e fuzuilh : « Ma kar Yann dont da astenn e fri, dre aze, e tapo plom hag a ray debron d'ezan, en eun tu bennak ! »

Pa deuas an noz, Yannig a yeas etrezek Kervoell gand e baotr plouz; an Aotrou hag an Itron a oa en o gwele; o c'hortoz Yannik e oant; an Aotrou a oa e fuzuilh garget gantan harp ouz e wele; dal ma welas ar paotr plouz o ficha dirak ar prenestr e reas eul lanim eus e wele, e kemeras e fuzuilh, hag o tennas : « Emañ grêt gantan, emezan, pelloc'h! breman, da vihanan, ne laero ket ken ! »

« — O! eme an itron, aze e vezo trouz c'hoaz, diwarbenn al laer brein-se; gwella ho peus da ober eo mont dioc'htu da ober eun toull da lakat e gorf en douar! »

Epad m'edo an Aotrou gand e bal oc'h ober eun toull en douar, Yannik a oa pignet d'ar gampr ha lammet er gwele e lec'h an Aotrou; an Itron a zonje eo he gwaz eo a oa distroet ha ne rae ket eur van ouz e welet o krena gand ar riou hag o chacha gantan an dilhad d'en em joucha gwelloc'h a-ze; Yannik p'en devoa gelllet kaout e linse! a redas ac'hano buana ma c'hellas.

Fa bignas an Aotrou d'an nec'h, ha pa welas e oa bet Yannik oc'h ober e laeradenn, e yeas e kounnar rus; ker-kent hag an deiz e tiskennas d'ar C'hoat bras: « Breman, ez eus fin d'it! er zac'h-man, dioc'htu! »

An Aotrou a zougas Yannik war chaoser ar Vilin-Goz hag a yeas da c'hervel e vevelien d'e zikour da stlepel e laer dounna ma vije gelllet el lenn; foar-eost a oa e Scrignag; Gwilhou Volazec, eur paotr hag a veze o redek ar foariou gant skudellou, pladou hag a bep seurt priachou a dremenas; ouz e glevet o tostaat, Yannik a en em lakas da youc'hal: « O! me n'em eus ket a ezomm eus hounnez? »

« — Eus piou? eme Wilhou.

— Eus merc'h Kervoell 'ta! eme Yannik; an Aotrou en deus c'hoant e timesfen gand e verc'h hag o veza ma ne fell ket d'in ober dioutan eo et da gerc'het e vevelien d'am stlepel el lenn.

— O! mat, eme baotr Bolazec; me a zimezo ganti laouen bras hag a roio va sac'had priachou d'it c'hoaz war ar marc'had. »

Setu ma voe dilaset ar zac'h, laket Gwilhou ebarz ha laset warnan.

Yannik a gemeras sac'had paotr Bolazec hag a yeas, ac'hano, bunana ma c'hellas, etrezek Scrignag, gant e vare'hadourez.

Dem goude an Aotrou a zistroe gand e vevelien:

« — Me a zimezo da verc'h Kervoell, a youc'he Gwilhou.

— Ya! Ya! eme an Aotrou, ha ne vezo ket pell an dale c'hoaz! »

Kemeret a rejont ar zac'h, o zri, ha goude beza hem hejet diou pe deir gwech, evit kaout muioc'h a nerz d'her c'has pelloc'h a-ze, diouto, her stlepjont e kreiz al lenn.

Eur youc'hadenn a voe klevet ha goude grik ebet ken; ar paourkêz Gwilhou a oa beuzet.

Aotrou Kervoell a yeas goudeze da ober eun dro d'ar foar. Kaout a reas Yannik, war ar marc'hallec'h, eur bern priachou dispak dirazan: « O! daonet, eme an Aotrou, te a zo aman ivez! »

— Ya! Ya! Eur vad ho plus grêt d'in, an dra-ze a zo mantrus; va laket ho peus da goueza war eur bern priachou eus ar re gaera; m'ho pije va zaolet pelloc'hik e vijen bet kouezet war eur bern aour hag arc'hant. »

Yannik ne voe ket pell evit gwerza e briachou, Aotrou Kervoell a reas hent gantan da zistrei d'ar gêr: « Bremaik, emezan, e rankoc'h, va daou vevel ha te hor stlepel el lenn an itron ha me hag hol lakat da goueza e kampr an aour hag an arc'hant; ma ne gouezan ket pell a-walc'h, me a zavo va brec'h ha neuze hor chachoc'h war ar chaoser hag hor strinkoc'h adarre gant holl nerz ho tiwrec'h.

Eun hanter eur goude edo an Aotrou hag an Itron war chaoser ar Vilin-Goz.

Gant sikour an daou vevel, Yannik o lakeas er zac'h hag o stlapas el lenn; e c'hellit kredi n'int ket deuet ac'hano da lavaret petra o deus gwelet.

Yannik, dem goude a zimezas da verc'h Kervoell ha diwar neuze n'en devoa ezomm ebet ken da vont da laerez ha setu penaos e teuas Yannik ar C'hoat Bras a-benn da veza Aotrou Kervoell.

GAB AR GETTEL.

YVONIK

E gwasked ar c'hleuz
 me-lan-aour 'M eus 'sa-vel eur
 son d'eun den paour D'eun paotr-yaou
 ank eus va-lar-vez — a
 var-vas gand e ga-ran-vez

I

E gwasked ar c'hleuz melen-aour,
 'M eus savet eur zon d'eun den paour,
 D'eur paotr yaouank eus va farrez
 A varvas gand e garantez.

II

N'en deus ket ranket mont a-bell
 'Vit kaout 'n eur plac'h danvez eur zell
 Ha kerkent en deus lavaret :
 — « Hounnez vo va fried karet! »

III

— « Va zad, ma mamm, va c'hoarik koant,
 Va lezit da vont gant va c'hoant,
 Gand Annaik, ar plac'h tener,
 A laka va c'halon seder. »

IV

— « O! Yvonik, Anna 'zo paour,
 Dibab unan hag he deus aour;
 Ni ne fell ket d'emp ez afez
 Gand eur plac'h yaouank hep danvez. »

V

Hag Yvonig, en e c'hlac'har,
 Ennan e-unan a lavar :
 — « N'he c'hasin ket eus va spered;
 Kent ez ay va c'horf d'ar vered!

VI

Ar c'hoz arc'hant ne dalv netra
 Gwell eo furnez 'get padra! »
 Hag Yvonik gand ar c'hlenved
 A goll tamm ha tamm e c'hened

VII

— « Yvonik, va mab, mar kerez
 Dimez breman gant da vestrez! »
 — « Diwezat eo komz a zansou
 P'ema krog ennoun an Ankou! »

PERIG HAG AZILIS

« — Evidon-me, eme Ujeni d'in, da Vorlarjez, a zo savet mat va bugale ganen! ha koulskoude n'em eus ket heuliet hoc'h holl genteliou!

— Ujeni gêz, emeve, da anaout a ran, a bell zo! N'eat ket eur skouer evid ar re-all, hag evid o lakat da veza war evez, em eus c'hoant da zispiega da vuhez war an niverenn genta eus ar gelaouenn-ma.

— Evelato, emezi, en eur c'hoarzin, e reoc'h eur vamm gristen ac'hanon?

— Ne gredin ket hen ober avat! emeve; lakat a rin e penn va skrid ar vamm lezirek!

Hag e ran hirio evel ma 'm eus lavaret :

UJENI, PE AR VAMM LEZIREK

Eur c'henderv da Berig, Charlou e hano, a oa et war ar studi ha pa n'oa ket galvet gant Doue, da vont da veleg, e teuas eus ar skolach, gant eun tamm deskadurez, hag e klaskas plas e kêr. E ti eun urcher e kavas labour, hag eno e chomas ken e yeas da zoudard; pa oue grêt e zaou vloaz gantan, e Roazon, e teuas adarre daved e urcher, hag e sonje :

« — P'am bezo laket eur gwenneg bennak a gostez, e tistroin d'ar vro; ma 'z eus plas d'in er gêr ez in di; ma n'eus ket, e prenin eun tamm ti, eun dervez-arat, pe zaou, stag outan, hag e tremenin va huhez etre va zud ha va amezeien; « laouen er vuhez, laouen er maro », em c'hichen eur gristenez vat, mamm ar vugale a vezo endro d'ar d'ar, a ray nerz-kalon d'in da labourat evit espern d'ezo, d'am zro, eun nebeudik danvez abenn o amzer da zont. »

Paourkêz Charlou! ar pezh a en em gav gand an den ne

vez ket henvel, atao, ouz e venoziou. Klask a rae eur goulmig wenn da lakat en e neiz flour, ha, padal, en deus digaset ennan eur big! E Roazon, e reas anaoudegez gand eur plac'h yaouank troet gand an dilhad kaer! Roet e oa d'ezhi da gredi e oa koant ha flamm, ha bepred e veze fichet mistroc'h-mistra! N'oa netra re vras d'ezhi : « Pa 'm bezo kavet eur gwaz, emezi, e furain hag e vezin gwisket diginkl! »

Charlou a voe touellet ganti, evel eur valafenn strobilennel gand ar goulou, a zev, ous an tan, he diouaskell tano! Daoust ha n'eo ket dereatoc'h d'eun den a-ziwar ar maez, mont gand eur vaouez savet, eveltan war an êr vat, eged mont er c'hêriou da glask eur pried?

Houman, ar wreg nevez-man, a oa eur vez he gvelet, gand he divroc'h dizolo, he dremm livet ha forzik bleud outi, he seuliou uhel hag he bern ardou! Grêt an eured, debret ar friko, (friko treut e c'hellit kreidi!) hag Ujeni a gendalc'he d'ober dispignou foll; liva he fri hag he beg, prena trulhou da lakat endro d'he c'horf paour, eno edo he holl blijadur, hag an arc'hant a veze re veñr ganti atao :

« — Evit plijout d'am hini koz eo », emezi.

Dont a rejont, o daou, er barrez araok an eost; evid o sikour da zevel o ziegez, e rois d'ezo eun dousenn bolennou fleuriennet, hag e liviris : « Gras d'eo'c'h da gaout, digant Doue, bugale endro d'ho taol da lipat laez er bolennou-ze; nemet o devezo peb a hini eo mat! »

« — Dek a vugale a reketit d'in ? » eme Ujeni.

« — Ya ! ha daouzek ivez ! »

En eur vont d'ar gêr e sonjen :

« — Eun dimezi dister en deus grêt Charlou ! » Hounnevez, n'eo ket lavaret he divije lennet ar pezh a zo merket en Aviel an ofereñn-eured : « Ho kvreg a vezo en ho ti evel eur vinienn goloet a frouez ». Ar wirionez oa, siouaz! an êlig kenta a deuas d'ezhi, a-berz an Aotrou Doue, ne voe ket digemeret mat ganti : « Da betra eo deuet hen-

man war an douar? emezi; Charlou ne zello mui ouzin ! muioc'h a joa en devizo ous ar c'hanfard bihan-man a zo deuet da rei labour d'e vamm! evit koll kousket ne rin ket gantan, hag e zével, va-unan, ne rin ket ive, pe m'her gran, e rankin chom er gêr dalc'h-mat ! »

Ha Charlou, rannet e galon, a stagas ar c'haravell en e wele e-unan, a zavas en noz da entent ouz e vab, da domma laez d'ezan, p'oa ken dinatur e vamm !

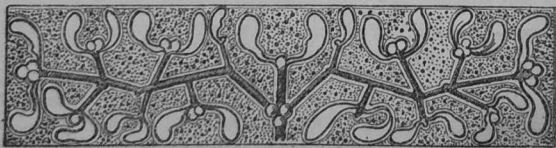
C'houec'h a vugale o deus bet : teir bôtrez ha tri bôtr; ar vamm a zo chomet ken dizeblant ous ar yaouanka eged ous ar c'hosa! ken a lavaraz Azilis d'ezi, eun dro m'oa deuet d'he gwelet :

« — Penaos e c'helles beza ken kalet ous da vugale ? Eun druez eo gwelet ar plac'hig koant-ma dilezet evel ma 'z eo! n'eus netra dindanni, en he c'havell; n'he deus bet tamm abaoe m'eo aet he zad da labourat ! Lavaret e vije grêt n'he deus mamm ebet ! Gant ar vez !

— Mat, he c'has a c'helles ganez d'ar gêr ! Aman n'eus ket ezomm anezi ! »

Azilis a oa yaouank d'ar poent-se; he zud, marteze, o divije kavet diês kemereñ eur seurt karg, hag ar bôtrez, Annaik, a greskas hag a stagas da wellaat, en desped d'he mamm.

TINTIN ANNA.

Ar groaz a enor d'eul leanez vreizad

DAOUST d'an erc'h a wenne ar mêziou d'an dek a viz meur, bras-bras 'oa al levonez e Maner Kervoaneg, hospital nevez Landivisio.

Roet e voe kroaz al « Légion d'honneur » d'ar « Sœur François-Marie », deus urz Sœurzed gwenn Sant-Brieg, a zo e penn an ty.

Bez e oa eno an Aotrou Louis Marin, ministr, deut a Baris evid ar gouel, an Aotrou Duparc, hon Eskop karet, Aotrou Mêr Landivisio, an Aotroued Tremintin hag Inizan, kannaded ar vro, hag an Tad Herri Ar Floc'h, breur d'ar « Sœur François-Marie », bet hir amzer e penn kloeddi Bro-C'hall, e Rom....

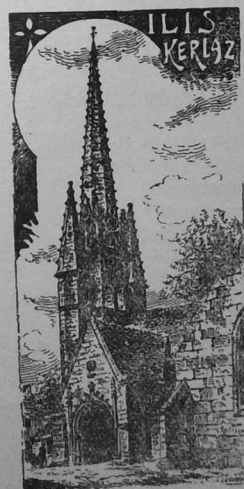
Bez e oa ive ouspenn diou zousenn Glaziked, Bourledenned, ha Pennou-Sardin, deut a Vro-Gerne, fougenn, da welet roi d'ar « Voereb Sœurzed » ar groaz a enor.

Ar « Sœur François-Marie » (Mari-Anna Ar Floc'h) zo gant er Gaoued, parrez Kerralaz, er bloavez 1865. He zud a zo o chom e parrezioù Kerralaz, Douarnenez, Ploare. Gourlizon ha Penhars.

An Aotrou 'n Eskop eo a stagas ar groaz war beultrin al leanez.

« Nag a blijadur am eus bet, a lavaraz an Aotrou Marin, o roi d'al leanez vreizad eur groaz gounezet ken mad ha keit ali 'zo! Red e oa d'in dont da lavaret bennoz Doue d'ezi ! »

Ar ministr a veulas goude gouenn Breiziz, henvel a walc'h ouz gouenn dud al Loren, bro e gavell, dre an nerz-kalon hag ar feiz.

N'e ket hep gwir eo bet enoret evelse ar « Sœur François-Marie ». Epad ar brezel e oa e Ploermel wardro ar zoudarded, ha digaset e voe d'ezhi aberz Ministr ar Brezel eur vetalenn arc'hant hag eur vetalenn aour.

An eil leanez wemm eo e vefe bet roet d'ezhi ar groaz a enor. An hini genta eo ar « Sœur Marie de la Salette », marvet e Kempèr eun nebeud bloaveziou 'zo.

Warlerc'h ar pred, e Kervoaneg, dirak Superiorez-Veur al leanezed gwenn, ha tud ar « Sœur François-Marie », e voe kanet ar ganaouenn a zo ama warlerc'h. An holl a zistage an diskan. Dervez kaer evit hor Breiz!

D'ar « SŒUR FRANÇOIS-MARIE »

ROET D'EZI KROAZ AL « LÉGION D'HONNEUR »

War an ton gallek : *C'est le Roi Dagobert.*

DISKAN :

D'ar « Sœur François-Marie »
A greiz hor c'halon meuleudi !

I

E pors ar Gaoued
Ar c'hilhog souezet
'Gane : « Den er gêr !
O tud dibreder ! »
Ha kilhog Keryore (1)
'Responte : « D'en ama 'ue. »

(1) E parrez Kerlaz.

II

Divunet en noz,
Kilhog Prad-ar-Roz (2)
'Wele tud fichet,
Mintin mat savet :
« Kilhog Douarnenez,
Lâr d'in petra zo a nevez ? »

III

Laouen e galon,
Kilhog Gourlizon
'Nije da Bloare
Kerkent goulou-de :
« Me 'm eus klevet, da Leon
Ma 'vont an Otrou, an Itron,

IV

Me 'wel Glaziked
Ha Bourledenned
'Vont pell deus ar gêr
Da dy 'r Voereb ker.
Re vihan ha re vraz,
Koulz re Benhars ha re Gerlaz. »

V

Beteg Kervoaneg
Int deut 'n eur redek :
« Evit ar familh
An deiz-ma 'dalv mil;
Moereb 'vo enoret :
Penôz 'viemp er gêr chomet ? »

VI

« Sœur François-Marie »,
'Peus bet ken soursi
Epad tregont vloaz,
'Peus kavet berr c'hoaz,
Nemet rei skor d'ar paour,
Stoui war gwele ar c'hlanvour.

(2) E parrez Penhars.

VII

Den ne anavez
 Muzul madelez
 Sœurez Ploermel
 Epad ar brzel,
 Tud gloazet 'vit ar vro
 'Zonje : « Deut eo Mamm war ma zro ! »

VIII

Yann zoudard 'lâre :
 « Ma ! e gwirione,
 Al leanez-ma,
 'Baoue 'r penn kenta,
 'N eus, gant he holl aked,
 Ar groaz a enor gounezet. »

IX

« Digoll n'hollomp ket
 Al leanezed
 Gand o c'halon aour »,
 'Glemme an dud paour.
 Soudard koz, me 'lâro
 Bennoz Doue d'eoc'h evito.

X

Ar vedisined
 O deus holl meulet
 Kouls ho kwitegezh
 Hag ho lugarez;
 Ha aou wech deus Paris
 'Pous bet metalennou a briz.

XI

Hirio, gouel dispar !
 An Otrou Duparc
 'Stag war ho peultrin,
 Dirag Louis Marin,
 Dirag ho c'hoar, ho preur,
 Kroaz vrudet al « Légion d'honneur. »

XII

Seizenn gounezet
 'Dle beza douget.
 C'houi zougo ho kroaz
 Hirio ha warc'hoaz...
 Ruz war wenn' vo gwelet :
 Leanezed Breiz 'vo meulet.

XIII

Mat en hospital,
 C'houi 'zo bet gwechall
 Kerkouls da gelenn
 Bugale gristen,
 Eul lezenn a zeuas,
 Ober skol ouzoc'h 'zifennas.

XIV

Brao e enori !
 « Justis ! » lârom-ni.
 Keit ha keit d'an holl !
 Sœurezed er skol !
 D'an traon hag hep dale
 Ar c'hoz lezennou dizoue !

XV

'N digoll 'ro an dud
 'Zo mat d'ober brud.
 Gwelloc'h a glaskit
 Hag a c'hounezit :
 'Re 'vev 'vid ar re all,
 Doue o faeo er bed all.

XVI

Brema, mignoned,
 En ty-ma bodet,
 Savomp hor gwerenn,
 Kanomp holl laouen :
 « D'ar Vamm vat meuleudi !
 Buez hir, « Sœur François-Marie ! »

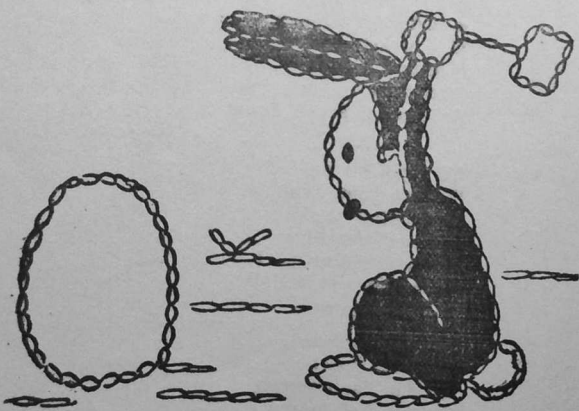
EVIT

HOL

LENNEREZED

BROUDEREZ

Vi Pask...

— « Moarvat, e kavin eur bern madigou er mell vi-man !

Mignonezed keiz

An diou skeudenn fentus a weler aman d'an traon a c'hell kaout implij evid eun tavancher-bugel, eur golo-levr, eur mou-chouer-godell, pe eur golo mantell chiminal.

Nadozig

...Per ar C'holin

AL LAPOUS. — Petra ? Setu aman eun orin avat, miret ouz an dud da gousket !

KELEIER AR MIZ

An Aotrou de GUEBRIANT Arc'heskob Marcianopolis

Eur gwall ziskabell evit Kastell-Paol, eo maro an Aotrou de Guebriant ken anavezet ha ken karet all ha ma 'z oa dre eno gand an holl.

Ganet er bloaz 1860, an Aotrou de Guebriant a yeas dal ma voe beleget, da lavaret eo d'e bemp vloaz war nugen, da brezeg ar feiz d'ar Chin. A-laz korf e labouras eno. Eun dervez a-greiz m'edo o sevel eun iliz nevez, e klevas an diviz-man etre e gatekizer hag eun daou pe dri den a oa o tremen ebioù d'e di; hen a oa en e goz toull kampr e skriva hag e gatekizer a oa er miz, e toull an nor, o sellet ouz an dud; an dremenidi a c'houlenne outan kelou eus an iliz nevez n'o devoa ket gwelet c'hoaz; ar c'hatekizer a lavaras d'ezo : « Sevel a ra; hep dale e vezo an hen-man-hen a ra an dra-man hag an hen-man-hen an dra-hont; an holl a en em laka, en o gwir wella, da labourat ha ne vo ket peil e vo fin ! »

« — Hag an Tad, a c'houlennas unan bennak, petra ra ? »

An Tad oa an Aotrou de Guebriant.

« — O! an Tad, eme ar c'hatekizer, an Tad ne ra netra ! »

An Tad oa an hini en devoa savet an iliz war baper ha klasket arc'hant ha labourerien d'he sevel goudeze war he mein diazez, an dra-ze, evid ar c'hatekizer, ha netra a oa hevel.

An Aotrou de GUEBRIANT
e gouel an tri Abgrall e Lambaol

« — Setu aze, a lavare goudeze an Aotrou de Guebriant, en eur vouse'hoarzin, penaos e vezomp barnet alies gant hon tud nesa ha pa ne vezomp ket dispennet gwasoc'h eged an dra-ze eo brao d'eomp c'hoaz ! »

An Aotrou de Guebriant, d'e 50 vloaz a voe sakret eskob; er bloaz 1921 e voe hanvet da Rener-Meur Misionou diavêz Bro Paris .

Beb an amzer, abaoe ma oa eskob, e veze gwelet o tont da ziskuiza da vaner ar Gernevez, e Kastell-Paol, el lec'h m'ema e dud o chom.

D'an 9 a viz eost 1931, pa reas ar Bleun-Brug eur gouel e Lambaol, en enor d'an tri Abgrall ker brudet, ar breur bras, ar breur bihan hag ar c'hoar vras, an Aotrou de Guebriant eo a oa e penn ar gouel.

Marvet eo e Paris, goude daou zervez klenved, d'ar 6 a viz meurz diweza, en eur lavaret : « Laouen e varv eun den p'en devez roet e vuhez evid ar misionou. »

E gorf a vezo digaset da ober e gousk diweza da Kastell-Paol.

EUR C'HOLL BRAS

EVIT

BREIZ

Yann SOHIER

D'an 21 a viz meurzh diweza e varve, e Plourivo, goude beza bet klanv, eun nebeud deiziou hepken, eur Breizad penn-kil-ha-troad, an Aotrou Yann Sohier, mestr-skol, krouer ha rener « Ar Falz ».

Ganet e oa bet e Lamball, e Breiz-Uhel, e lec'h ma ne vez ket komzet ar brezoneg; gand e spered lemm e oa deuet abred da anaout n'eo Breizad ebet an hini ne oa ket komz brezoneg hag e stagas d'hen deski el leoriou pa n'en devoa ket bet an eurvad d'hen deski war barlenn e vamm. N'eo ket hepken hen deski evitan e-unan eo a reas, met poania a eure da lakat ar vugale d'hen deski er skolioù : ar brezoneg er skol, oa e c'her !

Goude beza bet pevar bloaz mestr-skol e Plouguiel, e kichennek Landreger, e timezas, er bloaz 1928, da Annaik An Den, eus a Lannilis, hag e voe hanvet da vont da Blourivo; eno eo e savas, er bloaz 1933, « Ar Falz », Bu-

letin mensuel des instituteurs laïques partisans de l'enseignement du breton, hag en eur ober daou vloaz, e oa deuet a-benn, gand ar gelaouenn-se da c'hounid ha da drei war ar brezoneg ouspenn eur c'hant eus e genvredeur.

Eun den oa hag a oa dir war e dal ha gand an dra-ze eur poanier eus ar seurt ne vez ket gvelet bemdez : goude e skol e ouie lakat an noz da astenn an driz ha d'ar yaou ne gemere pennad diskuiz ebet.

E varo a zo eur c'holl bras evit Breiz; e gelaouenn, a drugarez Doue, ne varvo ket, rak fiziet e oa bet gantan, p'edo war e dremenvan, en e genlabourer mat an Aotrou Kerlann, eus a Ventroutez, hag henman, evel m'en deus hen touet war gorf paour e vignon, a zalc'ho hag a ouezo derec'hel.

War gorf ar stourmer kalonek, diskaret, en e wir wella, d'e bevar bloaz ha tregont ha sebeliet e plegou banniel herminiget Breiz, Rener « Feiz ha Breiz » en deus fuilhet dour benniget hag ezans, en eur bedi Doue da gaout truez ouz e ene ha da zigeri d'ezan doriou lugernus e varadoz.

An Aotrou COTONNEC

Kelou a deu d'eomp eus maro an Aotrou Cottonnec, medesin e Kemperle, Rener-meur Gourinadegou Breiz-Izel.

Er miz tremen e lavaremp hano eus al leor kaer edo o paouez sevel, e brezoneg; ne oamp ket o c'hortoz klevet, ken trumm all, e oa deuet an ankou a-benn d'hen diskar.

Maro e Paris, el lec'h ma oa ét evit beza operet, d'e mao bloaz hag hanter kant, an Aotrou Cottonnec a zo bet sebeliet e Kemperle er zizun dremenet.

Done r'e bardono.

Allo ! Allo !**▲ Aman Roazon-Breiz !**

D'ar zul, 7 a viz ebrel, da 8 eur 30 diouz an noz, Mignoned Roazon a roio d'eo'h da glevet, kanaouennou keltiek ha brezonek, gant sikour Kelc'h Keltiek Roazon :

KENTA LODENN. — 1° *Fêtes bretonnes*, pour piano, de Charles Collin, père (1827-1911) ; au piano, M. C.-A. Collin, son fils ; a) *Souvenir du Pardon de Saint-Mathurin, à Moncontour* ; b) *Retour des Courses à Saint-Brieuc*. — 2° *Gant ar vombarid hag ar binioù* (chœur mixte), A. Bourgault-Ducoudray. — 3° Jakez Bouché, basse chantante : *Bemdez, Bemnoz*, A. Boucher ; *Kan an dud a vor*, Guillerm. — 4° Mme Rocca-Desnos, soprano : a) *La chanson des fleurs nouvelles* et *la Chanson du verger fleuri*, les deux chants de René Bâton. — 5° *Plac'h an trivec'h amouros* (chœur mixte), Guillerm. — 6° Yann Kermarec, ténor : *Le Rapt*, Bourgault-Ducoudray ; *La jolie petite chose* (chanson écossaise), Paul Ladmirault. — 7° Mlle Annic Menez et André Amice (duo) : *Kaourantinig ha Marivonig*, Paotr-Tréouré. — 8° X. . . . — 9° *Nos héros bretons*, chœur à 4 voix mixtes, poésie de J.-M. Boutelcup, composition du Maître C.-A. Collin ; — 10° *Mari e harz ar Groaz* (chœur), Guy Ropartz. — 11° *Klemvan da Jezuz war ar Groaz* (chœur), Guy Ropartz.

EIL LODENN. — 12° Yann Kermarec : *Mon amour est comme une rouge fleur*, P. Ladmirault. — 13° André Guerny, basse : a) *Silvestrig* ; b) *Le Serment*, deux compositions de Bourgault-Ducoudray. — 14° *Ar Vatez-Vihan*, chœur à 2 voix mixtes, poème de Koulmig-Arvor ; harmonisation de G. Arnoux. — 15° Mme Rocca-Desnos : *Triste berceuse*, Paul Jaquet ; en dudo, avec Yann Kermarec : *L'Aveu*, Jean Crass. — 16° Mlle Suzanne Cairou : a) *Va zi bihan* ; b) *Ho Mamm*. — 17° *Alan al Louarn*, chœur à 2 voix mixtes, Abbé Mayet. — 18° *Bro-Goz ma Zadou*, chœur, Taldir.

Eur c'hoariadeg vrezonek e Guerleskin

Hor mignon mat Evnig Penn-ar-C'hoad, eus Guerleskin, en deus savet disul diweza, d'an 31 a viz meurzh, er barrez-se, eur gouel brezonek eus ar re gaera, C'hoarierien, kanerien, sonerien, korollerien, netra ne vanke da blijout da gement Breizad a oa eno.

Paotred Guerleskin o deus diskouezet d'eomp e ouient, i ivez, c'hoari e brezonek : Paotr e vragou berr a zo bet displeget ganto brao-kenan.

An Aotrou hag an itron Galbrun, heulhiet gand an dimezell Cloarec, eus Bear, o deus dreist-holl, kaereet ar gouel en eur rei d'eomp da glevet kanaouennou keltiek ha brezonek, ha da welet korollou kaera Breiz-Izel...

Hor gwella gourc'hemennou eta da Evnig Penn-ar-C'hoad, ha goulenn a reomp ma vezo kavet e holl barrezioù Breiz-Izel, Bretoned kalonek eveltan, da sevel gouelioù ker kaer hag hini Guerleskin !

////////////////////////////////////

LEORIOU NEVEZ

AN TORNAOD.— Eul levr nevez a 220 pajenn, skrivet e brezonek ar bobl ha brezonek reiz war eun dro, eul leor hag ho lakay da ober eur bale plijadurus eus an eil Breiz d'eben, setu petra eo leor nevez an Aotrou Clisson, person Plounerin.

Eun Tregeriad eo an Aotrou Clisson hag eur bern gerioù brezonek mat n'int anavezet nemed e Treger, en deus renket en e « Dornaod ».

Na pebez cost kaer o defe tro da ober ar veleien, ar vistri-skol, al leanezed, ar vedesined, ar gloareged, ar studierien hag ar re holl e Breiz o deus eun tamm deska-durez ma karfent dastum pep hini en e dakad-douar, evel person Plounerin, ar gerioù a glevont a gleiz hag a-zehou ha n'eus hano ebet anezo e geriadur ebet c'hoaz.

Eun Tregeriad eo an Aotrou Clisson, met ne skriv ket e tregerieg ha ne gouez ket er fazioù a ra e genvroiz pa

gomzont brezoneg ha setu aze perak Leoniz, Kerneviz ha zoken Gwenediz a c'hello hel lenn brao bras.

Evit kaout al leor skriva d'an Aotrou Clisson, Plounerin. — C. C. Roazon 23.124.

Priz : 10 lur, ha dre ar post, 11 lur.

LA VIE DU VÉNÉRABLE
DOM MICHEL LE NOBLETZ
PAR LE VÉNÉRABLE PÈRE MAUNOIR
DE LA COMPAGNIE DE JÉSUS

Evid anaout gwelloc'h buhez ar beleg santel a ouie deski ker brao o c'hatekiz d'hon tud koz, gand e daolenou, breman ez eus tri c'hant vloaz, hag evit ma teuc'h da c'houlenn digantan ober miraklou en ho kenver, ma vezo gellet e lakat war roll ar zent, prenit al leor nevez-man eman an Aotrou Pérennès o paouez embann : 12 lur eo ar priz hag ar mizou kas ousspenn.

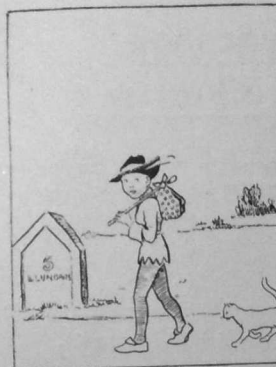
Her goulennit ouz an oberour : M. le chanoine Pérennès, aumônier de l'hospice, Quimper.

LA BRETAGNE MIEUX CONNUE
PAR LA DICTÉE DU CERTIFICAT

Eul leor all c'hoaz eo henman, da zeski d'hor bugale, anaout gwelloc'h o bro ; savet eo gand an Aotrou Rannou, Rener skol an Aod, e Guisseny; 136 pajenn a zo ennan hag ar golo a zo kaereet gant diou skeudenn savet gant hor c'henlabourer, dournet ker mat, an Aotrou Xavier de Langlais.

Kinnig a reomp hor gwella goure'hemennou d'an Aotrou Rannou evid ar pennadou kaer en deus gouezet dibab da rei da anaout da vugale ar skol : Breiz, ar Vretoned ha pajennou kaera hon Istor; 16 real hepken e vez gwerzet al leor ha gwella-ze ma vez laket etre daouarn holl vugale skoliou hor Breiz karet.

Lanig... pinvidik-mor

Bisig. — Bah ! petra zonjes, Lanig..., mont da glask aour ?

Lanig. — Petra sonjan, met beza pinvidik !

Lanig. — Tostaat a reomp ! Ker-vas-an-Aour eo a welan du-hont !

— Mil bennoz d'eo'h, aotrone ! Setu me breman pinvidika den ar vro !

Bisig. — Mignaon ! Mignaon !
Lanig (o tihuna). — Siouaz ! n'eo nemet eun hunvre !

(Diwar Cymra'r Plant)

Divinadennou miz ebrel ?

1. — Livirit d'in 'ta, aotroned, petra 'vez gwelet war ar c'hazetennou, bemdez ?

(Degaset gant Tanguy Creignou, Cleder)

2. — E . r . w . . g . . t . a . i . r . . d . l .
V . . e . a . . d . d . . o . i . e . l

3. — Petra ranker da gaout evid ober eur c'hristen ?

(Degaset gant Mari-Renée Polard, Pouzané).

4. — D . o . s . . e . . a . e . t . e . r . o . . e .
A . . g . n . o . ' h . . o . . v . t

(Degaset gant Louise Salain, an Trehou)

5. — A . e ' l . n . e . a . e . ' a . d . u . a . m
D . v . t k . i . . v . z m . r . e . h . k . m .

(Degaset gant S. Simon, Gwitevede)

RESPONCHOU DIVINADENNOU Genver, C'houevrer ha meurz

I — GENVER

1. — V A L A F E N
A V E L E G
L E D A N
A L A N
F E N
E G
N.

2. — Fazi ar wreg a vez kavet
Ar vad a ra a vez nac'het.
3. — Kalon ar wreg 'zo eun delen,
Hag a zon kaer pa gar an den.
4. — Eur penmoc'h.
5. — Genver a garg ar foz,
C'houevrer he dalc'h kloz.

II. — C'HOUEVRER

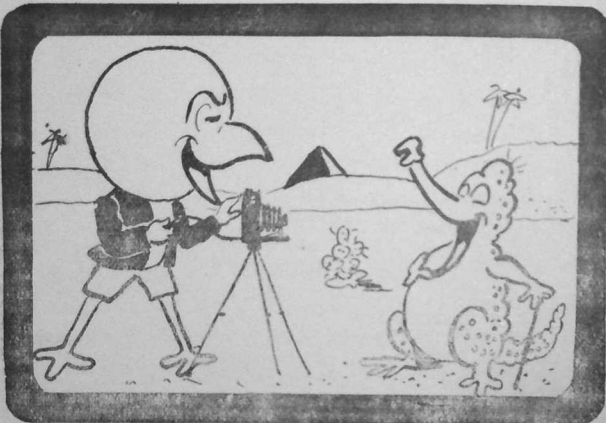
1. — Al lizerenn J.
2. — An heol.
3. — Yannig a vil vicher
Den a vizer.
4. — An neb a rann gand ar paour
Evid an nenvou a zastum aour.
5. — Gra hirio ar vad a c'helli
Ware'hoaz marteze e varvi.

III. — MEURZ

1. — Poan lodennet
Poan dibennet.
2. — Beza droug en neb a garo,
Ni vo kristen beo ha maro.
3. — Abarz lammet gouez e pelec'h
En aon da derri penn pe vrec'h.
4. — An denvalljenn.
5. — Hep Doue, klask sevel eun ti,
'Zo bernia mein hep lakat pri.

Ma c'houi garfe ober plijadur d'eur bugel ?

... Prenit d'ezan, hepdale, eul leorig brezonek eus ar re goanta : **POUFER HA KROK**, ouuspenn 60 skeudenn ebarz...

N'eo nemet 8 real ar pezh (dre ar post : 2.25).

Her goulennit e ti **Ronan Caouissin, Pleiber-Christ** (Finistère).

C./C. Mme Vve Caouissin, 21.802 Rennes.

BRETONED, evit gwin Champagn

Gwin Champagn, W. SANDERS, Reims

eo gwella ha marc'hamata gwin Champagn a oufec'h kaout da brena er vro-man.

Evit kloza al leinou bras hag evit krenfaat ar re glanv, n'eus gwin ebet gwelloc'h egetan !

Goulennit ar prizioù ouz an

E brizioù a zo diskennet kals izelloc'h c'hoaz eget ne oant er bloaz 1934.

Ao. **RONAN CAOUISSIN**,
Représentant à **PLEIBER-CHRIST**.

Klenved ar c'henou hag an dent

L. LAPIQUONNE SUCCESSEUR DE
L. JEZÉQUEL

Tenner dent

Loreet gant skol-vedesinerez Paris

A denn an dent hep poan hag a laka dent nevez, war aour ha war gaoutelouk, hervez ar skouerioù diveza Gwarantisa a ra e labour

RESEO A RA :

B-p Lun. e **LESNEVEN**, Hôtel Le Roux, ha bep Sadorn, e **BRASPARTS** hag er **FAOU**. - Ar c'habinet a gonsultationou a zo digor e Brest, 4, passage Saint Martin, abou e ur beteg kreisteiz, ha da 2 eur beteg 6 eur. *Téléphone 0-16*

Yec'hed ar Vugale

Ar **"SIROP FERET"**

a-eneb an Doken

Graet gant louzaouennoù hag a gaver er mor, ar sirop-man a ro nerz hag a yac'ha ar gwad. Ouspenn m'en deus eur vlaz eus ar re wella, louzou all ebet ne ro kement a nerz d'ar vugale hag hen.

« Ramplasi a c'hell ervat an emulsionou, an eol-moru, ar sirop Portal, ar sirop Raifort iodé, hag all... » Ar vertuz en deus da yac'haat ar gwad, ouuspenn ar vertuz da zigas an nerz d'an izili, a zo penn-abeg ma n'her roer morse en aner d'ar vugale taget gant an doken, an trousklennou leaz, ar werbl, an doureier fall, droug-ar-roue, hag ar zempladurez a deu war-lerc'h ar ruzel hag an dreo, etc.

En vente dans toutes les pharmacies.

Dépôt principal : **GRANDE PHARMACIE DU PROGRES**, 2, rue de Paris (au-dessus de l'Octroi), **BREST**.

— “ Ne c'hellan ket lenn ken !... ”

oent eo d'in
mont da di
POITEL

Ar gwella
marc'hadour

lunedou a zo e

MONTRouLEZ!..

Eno

e kaver :

LUNEDOU

a bep seurt

evit an holl !..

Hag eur Benveg eus ar re wella.

Evit ar re vouzar : Ar Sonotonor.

PHOTOS -- Appareils, Plaques, Pellicules (de toutes marques)

Ti POITEL :-: Ti glas :-: Ti a fizians

War Blasen **THIERS**

MONTRouLEZ

◆ Eno e vezo graet d'eoc'h ar gwella digemer ◆

Recherchez-vous
le Café à primes?
achetez
le **CAFÉ du JOUR**
il vous plaira !

le sac de 250 gr.
5.85
avec un Bon-Prime

chaque breton boit
LE CAFÉ DU JOUR
il l'achète dans les succursales
de l'éco

Ti koz L'OLLIEROU

L'HOSTIS & JORDE, Successeurs

18, 27, rue Louis-Pasteur, 18, 27. — BREST

... Pa ho pezo eun dra bennak da brena, dalc'hit sonj eo en HON TI e kavoc'h ato ar muia da joaz hag an dessiniou nevesa e mouhouerou ha tavancherou brodet.

SEIZ, MEZER, HA DANVEZ A BEP SEURT

Dioc'h ar galite an ti-man a werz gwelloc'h-marc'had eget neus forz pehini all.

Eun eskompt a UGENT REAL DRE GANT a vez roët e marc'hadourez, ha DEK DRE GANT d'ar familhou niverus diwar diskouez o c'hartenn.

Savet eo eus a varo da veo, Alleluia !

MOULADURIOU AN ARVOR. — GWENGAMP.
Ar M'érou : H. CAOUISSIN, Serignac.

(Photo Feiz ha Breiz)